

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 7Cdo/26/2023                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 6120271231                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 29.11.2023                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Ivan Rumana              |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2023:6120271231.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu EOS KSI Slovensko, s.r.o., Bratislava, Pajštúnska 5, IČO: 35 724 803, zastúpený advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s.r.o., Bratislava Pajštúnska 5, IČO: 53 255 739, proti žalovanej M. X., narodená XX. V. XXXX, M., W. XXXX/XX, zastúpená advokátskou kanceláriou WEBBER LEGAL, s.r.o., Prešov, Duchnovičovo námestie 1, IČO: 50 680 552, o zaplatenie 2 261,69 eur s príslušenstvom, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. februára 2022 č. k. 12CoCsp/45/2021-61, takto

### rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 15. februára 2022 č. k. 12CoCsp/45/2021-61 a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) z 15. marca 2021, č.k. 20Csp/242/2020-1 o zamietnutí žaloby a priznaní žalovanej voči žalobcovi nároku na náhradu trov konania a žalovanej voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2. Súd prvej inštancie vychádzal zo zistenia, že právny predchodca žalobcu Slovenská sporiteľňa, a.s. a žalovaná uzatvorili dňa 06. novembra 2014 zmluvu o splátkovou úvere na základe ktorej bol žalovanej poskytnutý úver vo výške 1 100 eur, ktorý sa žalovaná zaviazala splácať v pravidelných mesačných splátkach. Listom zo dňa 27. januára 2016 bola žalovaná upozornená, že je v omeškaní so splácaním pohľadávky a v prípade ak nedôjde k úhrade bude banka oprávnená vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru. Listom zo dňa 01. marca 2018 banka vyhlásila mimoriadnu splatnosť úveru. Zo zmluvy o postúpení pohľadávky vyplýva, že Slovenská sporiteľňa, a.s. postúpila pohľadávku na žalobcu. Z prehľadu transakcii vyplýva, že žalovaná pred vyhlásením mimoriadnej splatnosti uhradila poslednú časť splátky dňa 06. januára 2017. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že ide o spotrebiteľský úver. Právo právneho predchodcu žalobcu na vyhlásenie mimoriadnej splatnosti si strany dohodli v článku II ods. 10 zmluvy, preto považoval vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru za platný a účinný právny úkon. Vzhľadom k tomu, že sa jedná o nárok zo spotrebiteľskej zmluvy, v súlade s § 54a zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) ex offio skúmal, či nárok nie je premlčaný. V prejednávanej

veci právny predchodca žalobcu vyhlásil predčasnú splatnosť úveru listom zo dňa 01. marca 2018, avšak z uvedeného listu nebolo možné zistiť pre nesplnenie ktorej splátky došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru, preto súd prvej inštancie vychádzal z prehľadu transakcií, podľa ktorého žalovaná pred vyhlásením mimoriadnej splatnosti uhradila poslednú časť splátky dňa 06. januára 2017. Žalovaná teda neuhradila nasledujúcu splátku, ktorá bola splatná dňa 10. februára 2017. V danom prípade premľacia doba začala plynúť odo dňa splatnosti splátky splatnej dňa 10. februára 2017, t.j. 11. februára 2017 a nárok sa premľal dňa 11. februára 2020. Žalobca podal žalobu až dňa 20. marca 2020, teda po márnom uplynutí zákonom stanovenej 3 ročnej premľacej doby. V danom prípade k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti došlo pre nezaplatenie splátky splatnej 10. februára 2017, a preto v zmysle § 54a OZ bol nárok ustálený ako premľaný, a teda nie je ho možné vymáhať.

3. Odvolací súd konštatoval, že išlo o spotrebiteľský vzťah. Následne sa zaoberal námietkou žalobcu, že premľaciu dobu je potrebné počítat' od poslednej uhradenej splátky v zmysle § 565 OZ. Odvolací súd zdôraznil, že § 53 ods. 9 OZ umožňuje uplatniť právo podľa § 565 OZ až po trojmesačnom omeškaní. V tejto časti je toto ustanovenie tzv. *lex specialis* k § 565 druhá veta OZ, podľa ktorého možno toto právo uplatniť len do splatnosti nasledujúcej splátky. Ak sa totiž pri pôžičke splácanej mesačnými splátkami musí uplynúť trojmesačné omeškanie s niektorou splátkou, stanú sa následne splatné najmenej dve ďalšie splátky. V takom prípade by veriteľ z takejto spotrebiteľskej zmluvy nikdy nemohol uplatniť právo podľa § 565 OZ, čo by však bolo v podstate v rozpore s § 53 ods. 9 OZ. V prípade spotrebiteľskej zmluvy môže veriteľ uplatniť právo podľa § 565 OZ po uplynutí trojmesačného omeškania s niektorou splátkou bez ohľadu na to, že medzičasom sa stali zročnými aj ďalšie splátky. Táto okolnosť však podľa neho nemá vplyv na plynutie premľacej doby. Zdôraznil, že pri § 53 ods. 9 OZ nedošlo k novelizácii § 103 OZ, a preto aj v prípade spotrebiteľských zmlúv premľacia doba začína plynúť od zročnosti splátky, kvôli ktorej sa predčasné splatenie žiada a nie od okamihu predčasného splatenia, resp. nie od okamihu splatnosti nezaplatenej splátky, ktorá predchádzala predčasnému zosplateniu úveru. Skutočnosť spočívajúca v zosplatení poskytnutého úveru len deklaruje, že došlo k splatnosti dlhu v celom rozsahu, avšak dôvodom vzniku zosplatenia celého poskytnutého úveru je nesplatenie určitej splátky, teda už od tohto momentu začína plynúť premľacia doba. Moment zosplatenia poskytnutého úveru podľa odvolacieho súdu nezakladá začiatok plynutia premľacej doby, rovnako ho nezakladá ani dátum splatnosti nezaplatenej splátky, ktorá predchádzala zosplateniu úveru, ale rozhodujúcou okolnosťou, z ktorej je potrebné vychádzať je dátum splatnosti tej splátky, pre ktorú došlo k zosplateniu celého úveru, ako to vyplýva z § 103 OZ.

4. Preto bolo podľa odvolacieho súdu potrebné správne identifikovať tú splátku, pre ktorú došlo k zosplateniu celého úveru. Pripomenul, že právny predchodca žalobcu v liste z 27. januára 2016 presne neoznačil splátku, od ktorej nezaplatenia odvíjal svoje právo na zosplatenie celého úveru. Teda malo ísť o prvú splátku, ktorá nebola uhradená. Stotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, že poslednú časť splátky žalovaná uhradila dňa 06. januára 2017 s tým, že sa do omeškania dostala už so splátkou splatnou dňa 10. februára 2017, s uplynutím premľacej lehoty dňa 11. februára 2020 a aj s podaním žaloby až po jej uplynutí.

5. Proti tomuto rozsudku podal žalobca včas dovolanie s následnými doplneniami z dôvodov uvedených v § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Formuloval otázku, ktorá nebola ešte v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená a od jej vyriešenia závisí právne posúdenie veci: „Je nesplnenou splátkou na účely plynutia premľania v zmysle druhej vety ust. § 103 OZ v spore zo spotrebiteľskej zmluvy v prípadoch, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a došlo k uplatneniu práva podľa § 565 OZ v spojení s § 53 ods. 9 OZ splátka, ktorá v súlade s § 565 OZ veta druhá bezprostredne predchádza uplatneniu tohto práva, alebo iná splátka?“ Pripomenul odôvodnenie svojho odvolania voči rozsudku súdu prvej inštancie o nesprávnom určení začiatku plynutia premľacej doby. Každá zo splátok predstavuje samostatné plnenie a preto by pre každú z nich mala plynúť premľacia doba podľa § 103 OZ samostatne. Bolo preukázané, že žalovaný bol v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru (podaním z 01. marca 2018) v omeškaní s plnením splátok po dobu dlhšiu ako 3 mesiace tak, ako to vyžaduje § 53 ods. 9 OZ. Keďže však právo vyhlásiť

mimoriadnu splatnosť zaniká splatnosťou najbližšie nasledujúcej splátky, potom mimoriadna splatnosť úveru nemohla byť v posudzovanom prípade vyhlásená pre nesplnenie inej splátky, než splátky, ktorá vyhláseniu mimoriadnej splatnosti bezprostredne predchádzala, v danom prípade splátky splatnej dňa 10. februára 2018. Z § 565 OZ je zrejmé, že nesplnenou splátkou, pre ktorú mohol veriteľ vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru je možné považovať výlučne splátku, ktorá bezprostredne predchádzala tomuto úkonu (splátku úveru splatnú 10. februára 2018) za súčasného rešpektovania § 53 ods. 9 OZ - t. j. trojmesačnému omeškaniu s plnením splátok a upozorneniu spotrebiteľa na možnosť uplatnenia tohto práva. Neuplatnenie práva podľa § 565 OZ do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky spôsobuje zánik tohto práva veriteľa a z tohto dôvodu sa nestotožnil so závermi súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu v zmysle ktorých došlo k uplatneniu práva podľa § 565 OZ pre nesplnenie splátky splatnej dňa 10. februára 2017. Ak veriteľ využil právo podľa § 565 OZ podaním zo dňa 01. marca 2018, nemohol tak toto právo využiť pre nesplnenie inej splátky, než splátky splatnej dňa 10.02.2018 - pričom táto splátka je zároveň „nesplnenou“ splátkou podľa § 103 OZ, od ktorej plynie premlčacia doba pre všetky splátky, ktoré sa stali splatnými uvedeným úkonom veriteľa. Podľa názoru žalobcu je bez akéhokoľvek právneho významu a nadbytočné, aby veriteľ „určil“ pre nesplnenie ktorej splátky toto svoje právo využíva, nakoľko platná právna úprava ho limituje vo využití tohto práva len do splatnosti nasledujúcej splátky za splnenia § 53 ods. 9 OZ, a teda za žiadnych okolností nemôže dôjsť k využitiu tohto práva pre nesplnenie inej splátky, než tej, ktorá využitiu toho práva bezprostredne predchádza. Keďže však právo vyhlásiť mimoriadnu splatnosť zaniká splatnosťou najbližšie nasledujúcej splátky, potom mimoriadna splatnosť úveru nemohla byť v posudzovanom prípade vyhlásená pre nesplnenie inej splátky, než splátky, ktorá vyhláseniu mimoriadnej splatnosti bezprostredne predchádzala - splátky splatnej 10. februára 2018.

6. Podľa jeho názoru sú závery súdov oboch inštancií nepreskúmateľné, keďže nie je zrejmé, ako súdy vyložili § 53 ods. 9 OZ, v spojení s § 565 OZ a § 103 OZ a ako sa v tejto súvislosti vysporiadali s § 565 OZ. Ak odvolací súd vyložil § 565 tak, že v spotrebiteľských veciach je právo podľa § 565 OZ možné uplatniť po uplynutí trojmesačného omeškania s niektorou splátkou bez ohľadu na to, že medzičasom sa stali zročnými aj ďalšie splátky, potom sa podľa názoru vykladá § 565 OZ contra legem, nakoľko takýto výklad z uvedeného ustanovenia ani pri súčasnej aplikácii § 53 ods. 9 OZ v žiadnom prípade nevyplýva. Podľa neho oprávnenie právneho predchodcu žalobcu vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru a uplatniť tak právo podľa ust. § 565 OZ pre nezaplatenie splátky splatnej 10. februára 2017 zaniklo v súlade s § 565 OZ splatnosťou ďalšej splátky úveru 10. marca 2017 a jediná splátka, pre ktorú podaním z 01. marca 2018 mohol právny predchodca žalobcu vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru, je splátka splatná dňa 10. februára 2018 (nakoľko pre skôr splatné splátky toto oprávnenie v súlade s § 565 OZ zaniklo), za súčasného splnenia podmienok podľa § 53 ods. 9 OZ. Premlčacia doba pre všetky splátky splatné po 01. marci 2018 začala v súlade s § 103 OZ plynúť odo dňa nasledujúceho po dni zročnosti splátky, pre nesplnenie ktorej došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru (od 11. februára 2018) a uplynula by najskôr dňa 11. februára 2021. Keďže žaloba bola na súde podaná 20. marca 2020, má za to, že svoj nárok uplatnil na súde pred uplynutím premlčacej doby. Pri pripustení výkladu § 103 OZ v spojení s § 565 a § 103 OZ podľa súdov oboch inštancií znamená, že niektoré splátky splatné pred vyhlásením mimoriadnej splatnosti neboli v prejednávacom prípade premlčané (10. apríla 2017 do 10. februára 2018). S tým sa však súdy oboch inštancií nevysporiadali a žalobu zamietli ako celok napriek tomu, že nedošlo k premlčaniu minimálne uvedených splátok. V rozhodnutí pre uvedené vidí vnútorný rozpor. Súd prvej inštancie a odvolací súd na jednej strane priznávajú žalobcovi dĺžku premlčacej doby 3 roky, na druhej strane však dodávajú, že dĺžka premlčacej doby podľa ustanovenia § 103 druhej vety začne plynúť odo dňa zročnosti tej prvej splátky s ktorou bol žalovaný v omeškaní. Svoju argumentáciu podporil o rozhodnutia krajských súdov. Z odôvodnenia rozhodnutí nie je zrejmé, ako mohol právny predchodca žalobcu vyhlásiť podaním z 01. marca 2018 mimoriadnu splatnosť úveru pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 10. februára 2017, keď zákonodarca takýto postup priamo vylúčil v § 565 OZ. Preto žiadal, aby dovolací súd zrušil rozhodnutia súdu prevej inštancie a odvolacieho súdu, vec vrátil prvoinštančnému súdu na nové konanie a rozhodnutie a priznal mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

7. Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadrila

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalobca dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

9. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

10. Dovolací súd poukazuje svoju doterajšiu rozhodovaciu činnosť, v rámci ktorej sa riešením dovolaťovej otázky zaoberal v uznesení z 29. novembra 2022 sp. zn. 7Cdo/268/2020. Uvedené rozhodnutie bolo publikované v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3/2023, rozhodnutia vo veciach občianskoprávných pod č. 29/2023 s právnou vetou:

„Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plyní pri strate výhody splátok premľacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh.

Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premľacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh“.

11. Okrem uvedeného, najvyšší súd poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu z 15. decembra 2022 sp. zn. 4Cdo/132/2021 uviedol:

„22.3. Všeobecne prijímaná zhoda na neprípustnosti plynutia premľacej doby pred samotnou actio nata vylučuje, aby práve v spotrebiteľských vzťahoch platila opačná logika, ktorá legitimizuje spätný začiatok plynutia premľacej doby podľa § 103 Občianskeho zákonníka; na uvedenom základe dochádza podľa dovolacieho súdu k tzv. skrytej medzere v zákone, čo v konkrétnom prípade znamená, že jazykový význam ustanovenia § 103 Občianskeho zákonníka je širší, než si to vyžaduje jeho teleologické pozadie a vo svojich dôsledkoch vyjadruje naliehavú potrebu prijatia pravidla, v zmysle ktorého ustanovenie § 103 Občianskeho zákonníka sa neuplatní v prípadoch, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka.

23. Opačný prístup by podľa názoru dovolacieho súdu znamenal zásadné porušenie ústavného princípu právnej istoty a predvídateľnosti práva, ale aj porušenie princípu racionálnosti a vnútornej bezrozpornosti všeobecne záväzných noriem v materiálnom právnom štáte; veriteľ by mal na uplatnenie svojho práva na súde menej ako tri roky, čo je v rozpore s ustanovením § 101 Občianskeho zákonníka (premľacia doba je trojročná). Najvyšší súd samozrejme pripúšťa, že je výsostným právom zákonodarcu svojimi aktami zvrchovanej moci stanoviť pre jednotlivé prípady aj kratšiu premľaciu dobu. Avšak zo zmyslu a účelu tak § 103 Občianskeho zákonníka (zmyslom je regulácia začiatku premľacej doby, nie jej dĺžky) ako aj § 53 ods. 9 (jeho zmyslom je obmedzenie práva podľa § 565), nemožno takýto zámer zákonodarcu vyvodiť.

24. Preto také hodnotenie nastolenej dovolacej otázky, ktoré vychádza z ústavného princípu právnej istoty, predvídateľnosti práva, ale aj z racionálnosti a vnútornej bezrozpornosti (konzistentnosti) všeobecne záväzných noriem v materiálnom právnom štáte, legitimizuje vec prejednávajúci senát na prijatie takého právneho záveru, v zmysle ktorého aplikácia osobitného ustanovenia § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka v spotrebiteľských vzťahoch vylučuje uplatnenie pravidla podľa druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka a pri premľaní práva dodávateľa na zaplatenie celej pohľadávky, sa pri strate výhody splátok (§ 565 Občianskeho zákonníka) spravuje začiatok plynutia premľacej lehoty

všeobecným ustanovením § 101 Občianskeho zákonníka.

25. Dovolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil aj s námietkou dovolateľa, že výkladom prijatým súdmi nižších inštancií dochádza k porušeniu princípu rovnosti, keď veritelia v spotrebiteľských vzťahoch sú znevýhodnení oproti iným veriteľom, čo nemožno ospravedlniť ani legitímnou požiadavkou na zvýšenú ochranu spotrebiteľa. “

12. Vzhľadom na vyššie uvedené, najvyšší súd konštatuje, že odvolací súd nepostupoval správne pri určení začiatku a na to nadväzujúceho konca plynutia premlčacej doby, na podklade ktorej bola žaloba zamietnutá. Ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, pri premlčaní práva dodávateľa na zaplatenie celej pohľadávky pri strate výhody splátok (§ 565 Občianskeho zákonníka) sa začiatok plynutia premlčacej doby spravuje všeobecným ustanovením § 101 Občianskeho zákonníka. Je preto neprípustné, aby ktorémukoľvek veriteľovi plynula premlčacia doba v čase, keď ešte nemôže svoje právo uplatniť žalobou na súde.

13. Z uvedeného dôvodu najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

14. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách pôvodného konania a o trovách (tohto) dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.